

Nagyvárad Estilap

A szerkesztésért felelős:
MARTON MANÓ főszerkesztő

Kiadóhivatal: Hegedüs Hirlapiroda
Szerkesztőség Károly herceg (Szilágyi Dezső)-utca 6.

A polgármester nyilatkozik programjáról, amelyet a ma délutáni installáción fog kifejteni

Széles szociálpolitikai és kulturális tevékenység
Kiket kombinálnak a tanács nőtagjai!

Ma délután ül össze a városi tanács, és ez alkalommal installálja ünneplés formá-
gok között az új polgármes-
tert: Tulbure Györgyöt. —
Tulajdonképpen ettől a pilla-
nattól kezdődik az új éra, a
melytől oly sokat vár Nagyvá-
polgársága.

Ugyancsak a ma délutáni
ülésem történik egy másik fon-
tos mozzanat is. A közigazga-
tási törvény szelleme értelmé-
ben kooptálják az öt női tagot.
A nőtagok névsorában a kö-
vetkezők a hivatalos favori-
tok: dr. Popa Györgyné, Papp
Dezsőné, P. Gulácsy Irén
és Schütz Albertné.

Az ülés gerincét Tulbure
György installációja képezi

A Nagyvárad Estilap munkatár-
sa megkérdezte Tulbure
Györgyöt: mi lesz a gondolatme-
rete installációs beszédének?
Tulbure György: a következőkben
vázolta programját:

— Installációs beszédem első
felében ki fogom fejteni: az a
tény, hogy mi itt vagyunk a vá-
rosházán, új határkövet jelent a
városi életben. Rá fogok mutatni
arra, hogy a város — élőlény,
népi és társadalmi egyéniség és
minden városnak megvan a maga
saját fizionómiája.

— Ez a fizionómia különböző
lehet történelmi származás sze-
rint, életének kora és ama törvé-
nyek és szokások szelleme sze-
rint, amelyeknek befolyása alatt
élt az idők folyamán.

— Kihangsúlyozom azt a nagy
különbséget, ami például Nagyvá-
rad és Nagyszeben, vagy Kolozs-
vár és Jasi között van. Visszapi-
lantást vetek Nagyvárad város
multjába, a régi jó polgármeste-
reknek, a tisztességes és csendes
életű polgárság e megtestesítői-
nek Nagyváradjára, akik a városi
gazdálkodás patriarális gondjait
a legtisztább kézzel, önzetlenül
intézték. Aztán rámutatok arra,
hogy a város problémái és szük-
ségletei ma is azok, amik a mult-
ban voltak, de ma összehasonlít-
hatatlanul égetőbbek, intenzíveb-
bek, bonyolultabbak. Körvonaloz-
ni fogom a modern városatya ké-
pét és megjelölöm, a várospoliti-
káról vallott felfogásomat. Ki fo-
gom emelni, hogy

a polgárok egyetlen kategóriá-
jának sincs joga ahhoz, hogy
a városnál különleges elbánás-
ban, vagy kedvezésekben rés-
zesüljön.

Aki belép a várostanácsba, az
előbb le kell, hogy vesse a magán-
érdekeket. Leszögezem aztán,
hogy a község ügyeit világosan,
mindenki láttára, nyílt kártyákkal
fogjuk intézni.

— Hitvallásomhoz tartozik,
hogy a városi tanácsosnak ismer-
nie kell a multat, hogy meg tudja
tartani mindent, ami jó csak ránk
maradt az elődöktől. Egyike ama
örökségnek, amelyeket szeretném,
ha megőrizne a mostani város-
atya:

a város hajdani szüleinek szor-
galma és áldozatkész szelleme

Ők nemcsak egész munkájukat
szentelték a köznek, de még arra
is volt gondjuk, hogy haláluk után
vagyonuk a városra maradjon,
amelyet híven szolgáltak. De pil-
lanatig sem gondolok arra, hogy a
reakciós vagy konzervatív gazdál-
kodás szellemét helyezem elő-
térbe.

— Installációs beszédem máso-
dik részében pozitív programot
adok.

— Programom első pontja: mul-
tam, amelyet a közjónak szentelt

kulturális munkában töltöttem el.
Igyekeznem fogok, hogy a rendet és
a rendszerességet tegyem urrá a
városi közigazgatásban és azon
leszek, hogy a rend szeretét be-
csöpögtessem azoknak a lelkiis-
meretébe is, akiknek az még ide-
gen.

— A város közigazgatása élő és
nem halott organizmus kell, hogy
legyen, a város falai közt lüktető
életnek tökéletes kifejezője, de
semmiképpen sem valami álmos
szörnyeteg, amelyet elősdi lé-
nyek ellephetnek. Nem is török
magam körül mást, mint lelkiismer-
etes és korrekt munkatársat.

— Nagyvárad mindig a haladó
szellemnek volt melegágya. Tul a
politikai küzdelmek, sőt az osztá-
lyharok, mulékony és meddő
hivatásán — mert e harcok in-
kább rombolnak, mint teremtenek,
városunkban mindenekelőtt a po-
zitiv, kereskedelmi, ipari, sőt kul-
turális tevékenység dominált.

Szeretném hinni, hogy Nagy-
várad a termelő munka vá-
rosa.

Azt hiszem, első kötelességem az,

Németország gyarmatof akar

— Az Estilap eredeti távirata —

Londonból táviratozzák: A bi-
rodalmi konferencián nagy feltü-
nést keltett Bruce, Ausztrália mi-
niszterelnökének bejelentése. A
miniszterelnök odanyilatkozott,
hogy Uj-Guineát, amely jelenleg
önálló koronagyarmat, feltétlenül
Ausztráliához kell csatolni, nehogy
más állam hadibázisul használha-
ssa ki Ausztrália ellen.

Ugyanezen az ülésen Hertzog

Délafrika miniszterelnöke beszá-
molt arról, hogy délnyugati Afri-
kában mintegy 9—10.000 főnyi
német lakik.

Eme kijelentést külpolitikai kö-
rökben azért tartják fontosnak,
mert összefüggésben van Német-
ország követelésével. Köztudomá-
su ugyanis, hogy a németek gyar-
mati mandátumot akarnak a
Népszövetségtől kieszközölni.

Bethlen magyar miniszterelnök komolyan le akart mondani a legutóbbi válság idején

— Budapesti tudósítónk távirata —

Alig egy hete, hogy a magyar
kormányt újjáalakították és ma-
gyar politikai körökben most
olyan híreket pertraktálnak, hogy
a válság folyamán Bethlen
István miniszterelnöknek ezuttal
valóban komoly szándéka volt
lemondani, illetőleg a kabi-
netben megelégedni egy tár-
cával.

Hívei és barátai úgy tudják, hogy
a magyar miniszterelnök fáradt,
kedvetlen, megviselt. Az volt a
szándéka, hogy önként félreáll és
munkakedvét és tapasztalatát egy
tárca gondozására fordítja. Nem
érett magában kedvet a válasz-
tások vezetésére.

Félreállása mégis ideiglenes
és szinleges lett volna, mert
helyét a miniszterelnökségben
kipróbált híve és alteregója,
Vass József dr. népjóléti mi-
nister foglalta volna el,

aki azután adandó alkalommal
visszaadta volna neki a gyeplő-
ket. Horthy kormányzónál lefolyt
audienciák azonban kiderítették,
hogy Vass-kormány lehetetlen.

Mikor azután Bethlen meggyőző-
dött arról, hogy Vass József vál-
lalkozása reménytelen, inkább
maga vállalkozott, sem hogy félre-
állításával módot és alkalmat
nyújtson egy új kormányzati rend-
szer lehetőségére.

hogy felajánljam minden támoga-
tásom, minden eszközöm azért,
hogy ez a kereskedelmi és ipari
centrum megőrizze szerepét és
nyugati nivóját, amelyet örököül
kaptunk. Másrészt a haladás és
virágzás utait kell, hogy megnyis-
suk e város számára, hogy való-
ban a termelésnek és a civilizá-
ciónak igazi empóriumá legyen
az ország nyugati határán. És ami-
kor azt mondom: civilizáció, akkor
iskolákra, színházra és kulturális
intézményekre gondolok, amelyek
oly közel állnak szívemhez. Azt
hiszem, főleg hangsúlyoznom,
hogy

támogatni fogom összes pol-
gártársaimnak — tekintet nél-
kül származásukra, vagy tár-
sadmali hovatartozásukra —
kulturális törekvéseiket.

Bizonyos, hogy a végzet akarta,
hogy a lehető legzordabb és leg-
mostohább körülmények közt, a
pénzkrízis tetőpontján jöjjenek a vá-
ros élére. Ez a tény azonban még
nem készíthet engem arra, hogy
városfejlesztő programomról le-
mondjak.

— Alkotni akarok. Akarom
nyújtani Nagyváradnak mindazt,
ami várospolitikai és szociális
szempontból hiányzik neki.

Vásárcsarnok, modern vágó-
hid, a perifériák különböző
pontjain elhelyezett népiür-
dők, menhely a szegény aggók
és munkaképtelenek számára,
ujjonnan épült olcsó lakások a
tisztviselők és munkások ré-
szére, kulturpalota, több ele-
mi iskola a külvárosokban és
a telepeken, a parkok és köz-
kertek kibővítése és modern
berendezése.

ime azt szeretném leírni az elő-
tem levő fehér lapra, azalatt, amíg
a polgármesteri székhely ülök. Ta-
lán soknak fog látszani. Lehet,
hogy egy szép illúzió mártírjává
leszek. Nem vitatom. Azonban,
amit e pillanatban tudok és ér-
zek, az, hogy ez az eszmény oly
magasztosnak tűnik fel előttem,
hogy úgy vélem megérdemli Nagy-
várad, hogy egy ember energiáit,
sőt életét is feláldozza érte.

— Egy azonban nem fog elma-
radni: a városháza ajtai és ablakai
mint eddig is tárva-nyitva állnak,
hadd hallassék a legszegény külvá-
rosi szegény ember panaszja és
sóhaja.

— Ami nekem erőt kölcsönöz
az ellenálláshoz, az nem más, mint
az a vágy, hogy eleven és döntő
tényező lehessen a civilizációs
és virágzás folyamatában e vá-
rosnak.

— Eme ideál felé irányított te-
kintettel fogok utamon előremen-
ni. Uti elemőzsiaképen magammal
viszem az önk és a lakosság bi-
zalmát és nem kívánom, hogy az
ut végén mást találjak, mint
egyetlen virágzálat: az elismerés
virágát. Mivel azonban ez a virág
még ritka, meg fogok elégedni a
jól végzett kötelesség tudatával.

Apolló mozgó

Ma, szombaton először

Ne házasodj!

A legszebb, legmulatságosabb budapesti életkép 6 felvonásban.

A főszerepekben: Bánky Vilma
Olga Tschechova
Max Landa
Szécsy Ferkó
Angelo Ferrari
Ujvári Lajos

Gyönyörű budapesti felvételek. Mindvégig humoros téma. Kitűnő rendezés. Tökéletes összjáték.

Ezt megelőzőleg egy 2 felvonásos burleszk megy.

A szezon legnagyobb filmalkotása

Gösta Berling

Mi újság?

* Csütörtök délelőtt 10 órákor helyezik el dr Popovici Miklós holttestét az új családi sírboltba. Csütörtökön délelőtt 10 órákor emelik ki ideiglenes pihenő helyéről dr Popovici Miklóst, Nagyvárad és Biharmegye nemrég elhunyt prefektusát. Dr Popovici Miklós emlékezete még friss és nem lehet egyhamar elfelejteni azt, akinek a szívéhez annyira hozzánőtt ez a város, mint ahogy dr Popovici Miklós szeretete Nagyváradot. Dr Popovici holttestét csütörtök délelőtt gyászünnepe után, amelyen Horváth Endre esperes látja el az egyházi funkciót, átviszik az ugyanakkor felszentelt családimausoleumba, örök pihenőre. A gyászszertartáson megjelennek a tragikusan elhunyt prefektus hívei, barátai és orvos kollegái és bizonyára sokan a nagyközönség köréből is.

* A huszadik. Érdekes jelenet játszódott le szombaton délelőtt a Nagyvárad Estilap kiadóhivatalában (Hegedűs hírlapiroda.) Egy tőpörödött anyóka jelent meg az apróhirdetési osztály vezetője előtt. Zsirus papírlap a kezében és két 20 lejes, amit a zsebkendője csücskéből erőszakolt ki. Hirdetést hozott: szegény öregsége utolsó értékeit, a könyveit hirdeti eladásra. Lejzeti a 40 lejt és indulna haza, szívében a reménységgel, hogy kedves könyvei eltávozásukban még egyszer jók lesznek hozzá: pénzt hoznak a közelgő házbérfertályokra... Az anyóka a nyugtán kívül négy regényt kap. — Mi ez? — riadozik szegény. Nehezen érti meg, hogy minden huszadik apróhirdető 4 regényt kap ingyen. Sőhajt, szeméi könnybelábadnak: Jó az Isten! A könyveimtől meg kell válnom, hát ad helyettük mást... A boldog anyóka volt az első, aki a Nagyvárad Estilap ingyen könyveiből megkapta a minden huszadik feladót megillető 4 ingyen regényt!

* A vatikáni magyar követ kitüntetése. Budapesti tudósítónk táviratozza: A Magyar Távirati Iroda jelentése szerint Horthy Miklós, Magyarország kormányzója az elsőosztályú magyar érdemkeresztet adományozta Nemes Albert gróf, vatikáni magyar követnek, aki most nyugalmába vonul.

* Eljegyzés. László Bertuska és Schlesinger L. Jenő jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

* Kereskedők és vendéglősök figyelmébe. Papp Kornél dr vadászati inspektor közli, hogy a vadászati törvény és az erre vonatkozó rendeletek értelmében a nyulak forgalomba hozatalát korlátoznia kell annyiban, hogy senki sem adhat el nyulat az illetékes primariák vagy valamelyik vadásztársaság elnöksége által esetről-esetre kibocsátott forgalombahozatali autorizáció nélkül. Kihágás esetén úgy az eladó mint a vevő 10.000 lei büntetéssel sújtandó. Eme rendelkezés szigorú betartásának ellenőrzésével Nagyvárad területére: Román Dániel, Szlávik István, Faur Mihály és Fecete József vármegyei tisztviselők s állami vadór urakat bízta meg Papp Kornél dr.

* „Zöld sapka”. Nem olyan sapkáról van ezúttal szó, amit az ember borongós, ködös téli délután jól a fülére húzhat, hanem egy olyan nagy sapkáról, amelyet sok embernek a fejére, a fülére, lábára, szóval az egész testére rá lehet húzni egydöbén és olyanformán, hogy senki sem fázhat meg alatta, sőt melegen és kellemesen érzi magát, sőt mi több: szabadon járhat-kelhet, énekelhet, dalolhat, ehet, ihat, mókázhat a „Zöld sapka” alatt, künn, a püspöki uton Zaránd Gyula elsőosztályú vendéglőjében, amely szombaton este nyílt meg ünnepélyes keretek között. Erre a megnyitóra jóbarátait, ismerőseit és a szórakozni vágyó közönséget szeretné egy sapka alatt látni: Zaránd Gyula vendéglős.

* Nagyvárad fiatalember film-színész lett Bécsben. Petrovich Szvetisláv, a magyar Valentino, Beregi Oszkár, mint szakács, Beszélgetés Mary Pickforddal és Douglas Fairbankssal és még sok más érdekes cikk olvasható a Film Riport legújabb számában, amelyben szép képeket is láthat az olvasó. Egyes szám ára 12 lei.

* Sportklubot alakít a várad jogakadémia. A várad jogakadémia ifjúsága legutóbbi közgyűlésén elhatározta, egy sportklub alapítását. Ez uton kéri fel mindazokat, akik a klubba óhajtának belépni, ezt a szándékukat az akadémia titkárságánál jelentsék be. A jogakadémia titkársága még november hóban összehívja az alakuló közgyűlést. A létesítendő klub tagjai csakis középiskolai érettségivel, vagy más, egyenrangú képzettséggel bíró egyének lehetnek

* Asztalos iparosok gyűlése. Felkérjük az asztalosok Bátorcsarnok Szövetkezetébe tartozó iparosokat, hogy f. hó 24-én, azaz vasárnap d. c. 10 órákor rendkívül fontos ügyben tartandó közgyűlésre megjelenni sziveskedjenek. Az Elnökség.

* Felhívás a husiparosokhoz. Értesítjük az összes mészáros-, borju- és juhvágó iparosokat, hogy f. hó 25-étől kezdve a vágóhídi állatvágások délelőtt 10 órákor kezdődnek, miért is bemutatások és állatvágás céljából ebben az időben minden iparos pontosan jelenjék meg. Az Elnökség.

* Orvosi kozmetikai rendelő. Dr Jeremiás Aranka Bulv. Reg. Ferdinánd 24. (Uj plébánia-palota.)

x Özvegy Feldman Mártomné, Str. Vlahuta (Szt. János-utca) 30., ajánlja elsőrendű női, leány, fiu divatszalonját.

x M. Antalffy Margit a tánc-tanítást kezdők részére a következő napokon fogja megtartani: Zártkörű baba kolont folyó hó 25-én d. n. 5 órákor. Deák kolont 26-án, és a felnöttek kolont 28-án este 9 órákor. E tanfolyamokra beiratkozni egész nap lehet a táncteremben, (Sas-passage), Zöldfa fölépcső I. em. Külön órák a Charleston, Steppvalsé és Tangóból előzetes megbeszélés szerjint vehetők.

Női bársony kalapok nagy választékban, gyönyörű színekben és formákban, versenyen-kivüli árakban Salon Chic Passage

x Női céna harisnya divat színekben 110 Lei az „Old-England”-ban. 3

x Részlet fizetésre is előállít temetéseket a „Kegyület” Sas-passage.

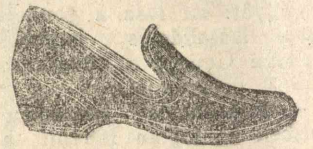
x Két olcsó kotta! Parlez-vous Français? kotta olcsó kiadás, foxtrott 24 Lei. Ich hab mein Herz im Heidelberg verlieren, blues világsiáger, olcsó kiadás 24 Lei. Kapható a Hegedűs Hírlapirodában.

x A Cirkusz hercegnő. Kálmán Imre nagysikerű operettjének kottái kaphatók már. — Komplet magyar szöveggel 2 kötet 250 Lei, 3 nagysikerű dal az operettből: Én édes drága férjem Iván 24 Lei, A szép kis cirkusztáncosnők 24 Lei, Busulni van még idő 24 Lei. Német kiadás 420 Lei. Kapható a Hegedűs Hírlapirodában.

Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye

Gösta Berling

Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye

Sár- és hócipőket

legtartósabb minőségben, legszebb formában olcsó árakon 2685

árusítanak a **DERBY** cipőgyár Rt. fiokjait

3, 5, 7 és 9 órákor

Heyman Szinkör

rendes helyárak mellett bemutatja

Duna keringő

8 felvonásos filmoperettet Harry Liedtke, Lya Mara, Verebes Ernő

Kedvezményes és szabadjegyek nem érvényesek.

Megegerősített zenekar-kórus kísérett.

Vasárnap délelőtt 11 órákor nagy maliné

SZÉP ILONKA

Nagy zenekari kísérettel

Huszár László énekel

10 leles helyárak

VÁROSHÁZI PORTRÉK

Tulbure György

Elegáns, szőke fiatalember az új polgármesteri titkár, aki átvette a kérdéseidet: miért jöttél? mit akarsz, vagy akarsz? A kíváncsiság és a kérdés a névvel együtt feliródik, aztán rövidesen megkapható az üzenet a vastag párnájú szobából:

— Tessék befáradni!

Vagy tessék holnap. Vagy: az ügy már el is van intézve. Ez új itt ez a rendszer, de kétségkívül okos dolog. Nagy darab időt takarítanak meg az apró és fehér cédulák kliensnek, polgármesternek egyaránt. Nézzük meg közelebbről a hatalmas urat, ki a takarékoság elvét mindjárt az időnél felhasználja. Az újságírónak szabad a bemenet. Nézzük meg közelebbről Sal Ferenc örökében Tulbure Györgyöt, első polgármestert Nagyváradnak.

Az öblös karosszék, a jöltartott, tespedő nagy íróasztal előtt, látszik nem ilyen szikár férfiúnak készült. A jó nyugodt álmot szeretete, a csak semmi izgalmat, a bodor füstkarikát. Az a nyugtalan fiatalember, aki most helyet foglal benne, nem igen kedvelheti a délideji szunyókát s nem a lezárt spalettákat. A toll, amikor kezébe veszi, nem nyújtózik rest, kövér betűket a papíron, hanem idegesen cikkázik abban.

Papnak készült Tulbure György, de nehéz elképzelni szoknyában és cingulussal. Közoktatásügyi szakember volt majd, de nem sugározza a katedra hűvös szigorúságát.

— Azt mondják, — szól Tulbure György — szeretik szememre vetni, hogy nem vagyok közigazgatási szakember. En azonban már is belejöttem a gyakorlatba, a mi is esett nehezemre, hiszen az egyháznál és az iskola terén sem csináltam mást, 17 év alatt. Közigazgatás volt az is.

Tulbure György, egy róla románul megjelent életrajzában olvasható, már husz éve dolgozik tollal a kezében. Élénk intellektus s már fiatalkorában megérzi az irodalom ösztönző erejét. Mint nagyszabású theológus 25 évvel ezelőtt tárcákat írt s később, mint budapesti filozófus Goga Oktávián „Luceaiarul” című folyóiratába munkálkodott. Az egyetem után papi pályára lépett s Nagyszabásúban él, ahol 1906-ban kiad néhány irodalmi tanulmányt, mely olyan komoly felkészültségről és szép stílusról tanuskodik, hogy Jorga Miklós észreveszi Tulbure Györgyöt és ír róla a „Samanator”-ulban.

Amíg a szabasi érsekségnél dolgozik Fogaras környékéről, ahonnan származik, a nép szájáról baladákat gyűjt össze s egy kötetben kiadja. Ugyanekkor cikkeztek a Reviste Teologicában, amely Erdély jelenlegi metropolitája Nicolai

Balan szerkesztésében jelent meg. Amikor Jorga 1908-ban megnyitja Valeni de Munteni-ben kurzusát, Tulbure György első hallgatói között van. Nagyváradra 1909-ben kerül mint az orth. consistorium fiatal egyházi referense s mint esperes Erdély egy darabját viszi magával hivatásába, mert az egyházi életbe új lelket óhajt önteni. Tevékenysége számára innen tágabb tér nyílik. Talentuma és szép, tiszta, eredeti román tudása megnyeri mindenki tetszését. Sajnos tehetségének részben el kell forgácsolódnia, a mellett, hogy a falvakban jár sokat, egy aradi folyóirat munkatársa és megírja Biharvármegye román ifjúsága jötevőjének emlékeztetőre Zsiga Miklós élete és tettei című biográfiát. Aztán a nemzeti propagandát szolgálja erőteljesen, amikor egyik harcos munkatársa lesz a Goga Oktávián szerkesztésében megjelenő aradi Tribúnának. Így és ekkor lett Goga egyik bizalmas és bensős barátja s az is maradt mindmáig. A papság kebelében, mint a jövő emberét becsülték meg. De amikor a román hadsereg bevonult Erdélybe, Tulbure György gyökeres változáson megy át, elhagyja a papi palástot és a kultúra, az iskola szolgálatába szegődik. Egyidejűleg megalapítja a Tribuna Bihorului-t, Nagyvárad és Biharvármegye első román nyelven megjelenő újságját. Főbb cikkeit kiadta „Cuvinte din Bihor” (Bihari Hangok) című könyvében s Goga Oktávián országos relációja lapjában a „Tara Noastra”-ba ír visszhangot kelő, mindig érdekes, igazi írói elannal készült cikkeket. Tulbure György egyben gondoskodik a körösvölgyi nép szellemi szükségletéről is és 1922-ben ő alapítja meg a Cele Trei Crisuri pentru Popor-t. Legutolsó műve Povestiri in talc, apró elbeszélések a népeletről.

Eddig az író.

Az ember? Nem száraz ügyvédből vált adminisztrátor, aki paragrafusokat lovagol. Az újságíró látókörével dolgozik, felismeri az aktualitást, kezdeményez s fantáziája van. Nem hivatali fölttes, aki a pasa hatalmában éli ki ambícióit. Munkás és alkotó. Ez az ember teremteni fog. Ő maga mondja:

— Ha tekintetem keresztül tudná hasítani a jövőt és azt látnám, hogy nem csinálhattam semmit, még ma elhagynám a polgármesteri széket.

Elve a takarékoság, mely nem tévesztendő össze a fukarsággal. Megspórolni a felesleges kiadást és sainálni nélkül, nem szükmarokan adni ott, ahol az szükségesnek mutatkozik.

— Takarékoskodom, hogy többet költhessek.

Ez Tulbure György, Nagyvárad új polgármestere, aki összeköttetései, széleskörű képességei ellenére elfelejtett vagyonos emberré lenni, akkor, amikor nálánál jelentéktelenül kicsinyebbek milliókat gyűjthettek össze. Mai napság ez a negatívum talán a legnagyobb dicsőret.

Kelengyékhez vásznak, chifonokat a legjobb minőségben kaphat Leitner Marion R.-T-nál.

Bajok a színházi bérletek körül

A VÁRADI MAGYAR PÁRT KULTURBIZOTTSÁGA ISMÉT KÖZBELEP

A Magyar Párt kulturbizottsága pénteken délután újabb ülést tartott a színház bérleti akció ügyében. A még mindig távollevő Erdélyi Miklós szinigazgató helyett ismertette a bérletgyűjtés eddigi eredményeit. Közölte, hogy eddig 64 páholybérlet jelentkezett, azonkívül a zsölyék, körseékek és támlásszékek iránt is nagy az érdeklődés. A szinigazgató bejelentette, hogy bár az eredmény felülmúlja a várakozást, mégis féltő, hogy ez a szám a valóságban csökkenni fog, mert a közönség egyrészenek hely iránti igényei csaknem kielégíthetetlenek. Nem lehet mindenkit arra a helyre ültetni, amelyikre szeretne. — Nagyon sokan figyelmen kívül hagyják azt a

körülményt, hogy a régi bérlők ragaszkodnak régi helyeikhez. Így a bizottság közreműködésétől várja a kérdés sima lebonyolítását.

A bizottság behatóan foglalkozott az igazgató eltöretjesztésével és azt az utasítást adta, hogy a helyeket a jelentkezés sorrendjében kell a bérlőknek kiadni. Elismeri a bizottság, hogy a helyigények méltányolandók, azonban a színházi szezon sima, zavartalan lefolyását veszélyeztetné az, ha a közönség mereven ragaszkodik meghatározott helyhez és emiatt esetleg visszavonulna a bérlettől. Hisz abban a bizottság, hogy a közönség megelégszik a helyek kijelölésével és ez nem lesz akadály a színházi szezon megnyitásnak.

Mister Gihl

újabb nagyváradi tárgyalásai

Mister Gihl Nagyváradon egyre szélesebb körben veszi föl az angol kölcsönre vonatkozó tárgyalásokat. Tegnap Nagyváradon járt dr. Sebestyén Miklós ügyvéd, marosvásárhelyi tanácsos, az állandó választmány tagja, aki

Marosvásárhely képviselőjében megállapodott Mr. Gihl a kölcsön felvételét illetően.

Ezek természetesen mindkét részről ugyanazok, mint a nagyváradi kölcsön feltételei. Érdekes, hogy nemcsak az erdélyi, hanem

a regátbéli városok is érdeklődnek az angol kölcsön iránt.

Tegnap például Bukarestből érkezett távirat, amely a fővárosba hívja Mr. Gihl. Neki azonban egyelőre itt kell ma-

radnia és ezért arra kérte a bukaresti polgármestert, hogy látogassa őt meg Nagyváradon. Értesülésünk szerint már befejezett dolog, hogy

az angol kölcsönből Galac, Braila és Csernovitz is fognak kapni

azokon az erdélyi városokon kívül, amelyekkel Mr. Gihl a tárgyalásokat folytatta.

Átmeneti kabát 2967

Börkabát
Gummikabát
Gyermek télikabát

MENDEL

Regele Ferdinand
(Rákóczi-ut) 3.

Dorian-Filmszínház

Ma, szombaton utoljára
3, 5, 7 és 9 órákor

Még egy perc az élet

Látványos film 7 felv.

A főszerepben:

Aileen Pringle
Antonio Moreno
és Dorothy Mackaill

Holnap, vasárnap d. e.
11 órákor

10 leies helyárákkal
Szinte kerül

50.000 frank

Conrad Veidt és Lucy Dorain-nel

Zöld kísértés

Betty Compson
és Theodore Kosloff-fal

Délután először

Furcsa mézeshetek

Aileen Pringle-vel

PASSAGE mozgósínház

Ma, szombaton fél 4, fél 6, fél 8 és egyegyed 10 órákor
10 és 15 leies helyárákkal

Sámson a néma óriás

Két részben, 10 felvonás

A főszerepben:

Luciano Albertini
(Sámson)

A két rész együtt

Téli ruhákat legszebben tisztít és katonai ruhákat kakira fest „CRISTAL” Piața Unirii (Szl. László-ter) 16

Bukaresti zárlat

(déli 12 órakor)

BUDAPEST	26:20
BÉCS	26:30
PARIS	5:65
LONDON	9:00
ZÜRICH	35:90
MILANO	8:14
NEW-YORK	185-
PRÁGA	555

Időjárás

A tegnapi meleg légkullám, mely nyári időt idézett elő, valóban rövidesen esőt hozott. Tegnap éjjel nagy zápor vonult végig. Ma délben újra kisütött s a termométer 170 meleget mér.

Prognózis: Kisebb esőzések várhatók.

CONVOCALE

la adunarea generala extraordinara a Turnatoriei de Fier si Fabrica de Masini S. A. Oradea, care va avea loc in Oradea la 6 Noembrie ora 4 p. m. in localul Primei Piata Josia No. 1. cu urmatorul

ordine de zi:

1. Raportul Consiliului de Administratie.
2. Majorarea capitalului societar.
3. Propuneri eventuale.

3113

Eredeti angol

2152-2

férfiruha- és kabátszövetek

gyári árban 5 havi részletre csakis

TEXTIL CENTRALA

gyári lerakatában. Reg. Ferd. 18.

Lábtörölők (cocus)

nagy választékban kaphatók
Siern S. Endre

festék és kefcéru üzletében, Strada N. Iorga (Zöldia-utca) 10. 2406

Nem kell reklám,

csak jó áru olcsó árban!

Hetiárjegyzék

Vizes pohár csiszolt	5-
Boros pohár csiszolt	3:50
Likörös pohár csiszolt	3-
Vizes kancsó kristály	30-
Boros palack kristály	30-
Mély lapos tányér fehér	15-
Csemege tányér fehér	10-
Teás, kávé csésze fehér	28-
Mocca csésze szines	20-
Teás, kávé kész. szines	400-
Mosdó készlet szines	450-
Étkező kész. felszerelve	1500-

Eladás nagyban és kicsinyben!

Fraji Komlós Testvérek

ORADEA NAGYVÁRAD

Gyári raktár, nagykereskedés
Str. N. Iorga (Zöldia)-utca 13.

2822

Szabadióra helyezték a pályaudvari postalopás egyik gyanúsítottját

Megirtuk, hogy Abrudan János nagyvárad postatiszt, akit — mint ismeretes — a pályaudvari postalopás ügyében letartóztattak, dr. Simonca György és Căntana Aurél ügyvédek útján ism-

telten szabadlára helyezését kérte a vizsgálóbíró. Ma délelőtt aztán Plitós vizsgálóbíró — 15.000 lei biztosíték ellenében teljesítette a kérést és elrendelte Abrudan szabadlára helyezését.

Heyman szinkör

o o o

= Dunakeringő főszerepben Harry Liedtke, Lya Mara és Verebes Ernő a filmgyártás büszkesége. Az a könnyed humor és bűbajos kedves alakítás, mely minden szereplővel egyetemben a film nagy érdekessége, minden tekintetben ki fogja elégíteni Nagyvárad közönségét. A 8 felvonásos film-operettet megerősített zenekar és kóruskíséret mellett mutatják be 3, 5, 7 és 9 óras előadásokon.

MOZI

— Ne házasodj. Egy izig-vérig kitünő humoru film, a mely elejétől végig mulattat. A téma kitünősége mellett a legszébb budapesti felvételekben gyönyörködhetünk, s mindezek tetejébe a legtekélyesebb rendezéssel olyan összjátékban gyönyörködhetünk, amellyel kevés film dicsekedhet. Olyan nevek, mint Bánky Vilma, Olga Tschehova, Max Landa, Angelo Ferrari, Szécsi Ferkó, Ujvári Lajos szerepelnek a színlapon, amelyek mindegyike külön-külön sikert jelent. Megelőzőleg egy kitünő 2 felvonásos burleszk megy.

— A Dorian-filmszínházban ma, szombaton utoljára látható „Még egy perc az élet” című 7 felvonásos film, amelynek a főszerepeit a „Sfinx”-ból ismert Aileen Pringle, Antonio Morenó és Dorothy Mackail alakítják. Előzőleg színe kerül egy kacagtató 2 felvonásos Harold Lloyd (Ó) vígjáték. Az előadások 3, 5, 7 és 9 órakor kezdődnek. — Holnap, vasárnap délelőtt 11 órakor matiné 10 leies helyárrakkal. Színe kerül: „50.000 frank”, Conrad Veidt és Lucy Dorain-nel és „Zöld kísértés”, Betty Compson és Theodore Kosloff-fal. — Dorian-filmek! — Jön: „Furcsa mézesetek, a főszerepben Aileen Pringle.

— Luciano Albertini, a népszerű Sámson játszik ma, szombaton a Passage mozgószínházban színe kerülő Sámson a néma óriás című 2 részes, 10 felvonásos filmben, melynek mindkét része egyszerre kerül levetítésre. Az előadások fél 4, fél 6, fél 8 és egynegyed 10 órakor kezdődnek. 10 és 15 leies helyárrak.

Kepes Elek

orvosi kötszerész, Sas-passage 20.

Saját készítményű 2393 I

sérvkötők, haskötők,

gummi-harisnyák, speciális kötszerek, női és férfi övszerek.

OLVASSA EL A HEGEDÜS KÖLCSÖNKÖNYVTÁRBÓL a következő regényeket:

Arcubasev: Gafira asszony szeretője	2505
Babits: Káryavár	2046
Baffico: Győzedelmes asszony	1055
Bennet: Kisértet	2749
Benoit Ferlé: Kisasszony	2217
Blasko Ibanéz: Nőgyölölő	1763
Bourget: Nagy világi dráma	1354
Cocteau: Párisi fiú	2725
Conrad: Árnyékvonal	2981
Curwood: Farkas ember	2855
Dell: Sas útja	289
Dickens: Nikleby Miklós	1977 A—B
Farrere: Bárányszivű Tamás	732
Harbou: Titok	1072
Kellermann: Jugeborg	2188
Leroux: Sárga szoba	1713
Nansen: Menthe testvérek	2238
Norris: Örvény	2043
Pásztor A.: New-York	652

„Tivoli”

3076

hölgyfodrászatot

Ciorogariu (Uri)-utca 20. átvettem.

Kérem a t. hölgyközönség szives

pártfogását

Jelenlegi kölni és parfümkészletünk

beszerzési árban áll rendelkezésre

Mindazoknak, kik szeretett férjem illetve édesapánk elhunytá alkalmával részvétükkel fájdalomukat enyhíteni igyekeztek, ezúton mondunk köszönetet

Özv. Schwartz Sámuelné és gyermekei

x Belföldre ha utazik, ne tolakodjon a vasuti pénztárnál; elutazás előtt a városban váltassa meg jegyét a Nemzetközi Hálókocsi Társaság fiókjánál a (Hegedüs Hirlapirodában.)

* A személyazonossági igazolványokat a rendőrségen alábbi sorrendben adják ki:

Október 25-én: Josif Vulcan (Nagy Sándor) utca, Vulturul (Major) utca, Xenopol (Lakatos) utca.
Október 27-én: Wilson (Füzes) utca.

Október 28-án: Nicolae Zsiga (Lukács György) utca, Zamfirescu (Dudek) utca.

Október 29-én: Sötétág, Görögoldal.

November 1-én: Körösoldal, Aranyoldal.

November 2-án: Mélyárok, Dorongosoldal.

November 3 és 4-én: Tsate Colonile.

x Ön utazik? Vizumait gyorsan, pontosan a Hegedüs Hirlapirodában rendelje! Telefon 458.

La mode a Paris

24 oldalas kitünő divallap

ára 20 lei

a Hegedüs

Hirlapirodában

* Hencser részletre, Mansbergernél, Vlahuta (Szent János) u. 7.

Ruhákai

fest, tiszt

Gallérokai

legszebben mos, vasal

Szabó László

Take Ionescu (Körös)-utca 1.
Fiók: Bazárépület Bul. Reg. Ferdinand

200 leit

erő négy érdekfeszítő regényt kaphat, ha felad a Nagyvárad Estilapba

40 leiért

egy tiszavas apróhirdetést. Minden 20-ik apróhirdető megkapja a könyvjutalmat

ingylen

FOGAK és teljes fogsorok szápadlás nélkül; **FOG** -tömések, Arany fogkoronák és hidak **FOG** és gyökérhúzás fájdalom nélkül **Fogászati rendelő** Strada Iosif Vulcan (Nagy Sándor-utca) 11. 3117 Havi és heti részletfizetésre is.

NYILTÉR

Az Eugen Grosz si Co. S. A. mérleggyár Oradea (Calea Victoriei 72.) közli hogy Grosz Jenő vezérigazgató a mai napon a vállalat körelekből kilépett, s megszűnt a céget képviselni és képviselni.

Oradea, 1926. október hó 22.

Eugen Grosz si Co S. A.
mérleggyár.

3114

Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye

Gösta Berling

Svájci kar- és zseborák KALMANNAL

Színház

BÉRLETI FELHÍVÁS

Mély tisztelettel jelentem Nagyvárad nagyrabecsült bérleközönsegének, hogy az 1926—1927 színi évadra 120 bérletes előadás lesz A, B és C bérletben (A hétfő-csütörtök, B kedd-péntek és C szerdászombat.)

Bérleti árak:

Nagypáholy 40 bérleti estére	16830 lei
Rendés páholy 40 bérleti estére	12512 lei
Zsölle 40 bérleti estére	3366 lei
Körszék 40 bérleti estére	2622 lei
Támlásszék 40 bérleti estére	1654 lei
Erkélyszék 40 bérleti estére	1394 lei

A régi bérlek jogait 1926. október 23-án, péntek déli 12 óráig tartja fenn.

Bérelni lehet Halmay titkár-nál naponként délelőtt 9—1-ig és délután 4—6-ig a színházi irodában. Erdélyi Miklós színiigazgató.

Brillians gyöngy ékszerek KALMANNAL

Női ruha- és kabátszövetek

selymek, vásznak, len és damasztárak, paplanok, matracok, gyári árban 5 havi részletre csakis

TEXTIL CENTRALA

gyári lerakatban, Bul. Reg. Ferd. 18.

Selejtes, látyol és ilorharisnyák érkeztek

90 és 110 lei

Keztyük, csipkék és rövidárak nagy választékban. A legolcsóbb bevásárlási forrás

3101

ÁBRAHÁM-nál,
Rimanóczy-utca 4 sz.
Tegyen próba vásárlást!

Kostüm és ruhabársonyok óriási választékban Leitner Márton R.-nál

Ruha teszi az embert!! Tekintse meg kirakatárainkat s meg fog győződni, hogy

Legdivatosabb minden igényt kielégítő **kész férfi-ruhák**

Legolcsóbb árak

Legkedvezőbb részleltizetési feltételek

RECLAM férfi ruha üzlet **Sas-passage 133.**

Mikádók, raglánok 1500 leltől kezdve — Bőrkabátok és divatszövetek át. andó raktára

SPORT

A holnapi futball-derby

Mister Gihlt is meghívták a NAC-Törekvés mérkőzésre

A bajnokság őszi fordulójának legnevezetesebb mérkőzése a NAC-Törekvés találkozása, holnap délután történik meg a Károly-pályán.

A mérkőzés iránt nagy érdeklődés mutatkozik, amely vesztett ugyan egykori szenvedélyességéből, de annál intenzívebb, mert kikapcsolva a klub fanatizmust, a játék művészi szépségéhez kapcsolódik. Ma már vitán felül áll, hogy mindkét egyesület a legszebb futballt játssza és technikai fejlettsége egyenrangú, hiszen a két klub kombinált csapata szinte európaihíri eredményeket ért el az elmúlt hónapokban.

A két csapat találkozásánál tehát differenciáról alig lehet szó, s az eredmény tisztán a pillanatnyi diszpozíciótól vagy attól a körülménytől függ, hogy milyen összeállításban sikerül az intézők-

nek a csapatukat kiállítani.

Ebben az irányban mindkét klub azon igyekezett, hogy holnapra a lehető legerősebb összeállítású legénységét küldje a küzdelembe. Így nagyvonalu, magas sportértékkel bíró játékra van kilátás, mely a futballkedvelők minden kívánságát ki fogja elégíteni.

Külön érdekessége a mérkőzésnek, hogy a két klub közösen meghívta a meccsre a Nagyváradon időző londoni bankárt Mister Gihlt, aki fiatalabb korában maga is aktív sportoló volt. Bizonyos, hogy a mérkőzés szépségéből Mister Gihl újabb előnyös következtetést fog levonni a város kulturátságára nézve.

A mérkőzés vezetésére Jakob Kolozsvári bírót kérték fel, aki legutóbb a NAC-Törekvés komb.—Kinizsi mérkőzést vezette a Károly pályán.

Degradálják a szövetségi- és ifjúsági díjra be nem nevezett egyesületeket

— Az intéző-bizottság érdekes állásfoglalása —

Az ország bajnokságáért folyó küzdelemmel párhuzamosan minden kerület a maga kebelében szövetségi és ifjúsági díj mérkőzést szokott lebonyolítani. A szövetségi díjért az I. B) csapatok, az ifjúsági bajnokságban pedig young boyok küzdenek. Valamikor e mellékbajnokságok iránt igen erős volt az érdeklődés s a klubok csak olyan ambícióval dolgoztak a fiók bajnokságokért, mint az országos díjért.

A gazdasági téren mutatózó nagy depresszió kihatással van klubjaink anyagi boldogulására is. Sportegyesületeink hatalmas deficittel dolgoznak, mert jövedelmeik laposan megcsappantak. A mérkőzések bevételei messze távol maradnak a régiéktől, míg

a rendezési költségek, a felszerelések hatalmasan megdrágáltak. Ily körülmények közt a klubok nem is tudnak olyan tömeget sportbéli foglalkoztatni, mint valamikor tudtak. A szövetségnek a szövetségi- és ifjúsági díjmérkőzésre vonatkozó felhívása tehát épen abból az okból, mert az egyesületek felszerelés nélkül szükkölködnek, ez idén igen csekély visszhangot keltett. Az intéző bizottság a legutóbbi ülésén foglalkozott e kérdéssel és sajnálatosan állapította meg, hogy mindössze három egyesület nevezett be e versenyekre.

Hosszabb vita kerekedett e kérdés fölött s ámbár a bizottság belátta, hogy a klubok kedvezőtlen anyagi helyzetükben nem ké-

psek több csapatot állandóan megfelelő felszereléssel ellátni, mégis arra az egyöntetű megállapodásra jutott, hogy az egyesületeknek kötelességük egy I B) és egy ifjúsági csapatot is szerepeltetni.

Az a klub, amely nem rendelkezik egy második és egy ifjúsági csapattal — mondja a bizottság — nem érdemli meg az elsőfokú rangot és megérett a degradálásra.

Az intéző bizottság újra felhívta az egyesületeket, hogy nevezzenek be a szövetségi és ifjúsági mérkőzésekre. Amely egyesület nem fog eleget tenni e felhívásnak, azt másodosztályúvá fogják lefokozni. A nevezéseket e hó 26-ig kell beadni.

Megsemmisítették az első bajnoki mérkőzést. Az intéző bizottság tegnap esti ülésén foglalkozott a Makkabea által az Amateur-Makkabea bajnoki mérkőzés ellen benyújtott órással. A vesztes Makkabea azért óvott, mert az Amateurben egy Victorisz nevű játékos igazolatlanul szerepelt. Az intéző bizottság az órást alaposnak találta s így a mérkőzést megsemmisítvén utasította a két egyesületet, hogy a mérkőzés újrajátszásának terminusában közösen állapodjanak meg. Az intéző bizottság nem alkalmazta a büntető pont levonását mert az Amateur jóhiszeműségét kétségtelenné találta.

Eredményesebb lesz hirdetések, ha

Rudolf Mosse utján
3111-2 **adja fel**

Divatlanelek és barchendek gyönyörű mintákban nagy tömegben érkeztek Leitner Márton Rt.-nél

Nem selejtes cipő

Cipő

divat terén vezet

Gonda Testvérek

cipőáruháza Bulev. Reg. Ferdinand (Rákóczi)-ul

Már 500 leltől feljebb

Marcus rendőrprefektus nyilatkozik a tegnapi incidensről

A tényállást a megindult vizsgálat fogja tisztázni

Az Estilap, a múlt napokban számolt be a nagyváradai rendőriskola működéséről és az ottan uralkodó helyes szellemről. Ugyancsak mi voltunk azok, akik meleg szavakkal üdvözlöttük a közlekedési rendőrség nagyvárosias megszervezését. Jól ismerjük a rendőrség beléletét, ismerjük a vezető tisztviselők gondolkodását és éppen ezért tudjuk, hogy a 42-es rendőr tegnapi brutális föllépése csakis egyéni akció lehetett, amellyel

a rendőrség, mint testület nem azonosítja magát.

Száz, meg ezer módja lett volna, hogy a 42-es közrendőr, a személyén tényleg sérelem esett, elégtételt kapjon. Igaz, hogy utána nem folyt volna egy csöpp vér sem, de az is bizonyos, hogy a fennálló törvények nem is erre fektetik a főszűrt.

Betea Vasil, a 42-es közrendőr túllépte hatáskörét és a vizsgálat, ha meg is állapítja Schwartz László bűnösségét, ugyanakkor nem zárkoztat el annak megállapítása előtt, hogy Betea hivatalos hatalmával visszaélt.

A rendőrség különben pártatlan eréllyel folytatja tovább a vizsgálatot a súlyos inzultus ügyében. A kihallgatások már a kora reggeli órákban újból megkezdődtek. A 42-es rendőr már nyolcórától fogva ott várakozik az őrszobán. Megkíséreljük, hogy beszéljünk vele, de Betea ezuttal jobban tudja, mi a kötelessége, mint tegnap, mert felettes hatóságának hozzájárulása nélkül mit sem hajlandó mondani. Ez nagyon helyes is. Különben csakhamar Marcus István prefektus rendeli maga elé, aki újból kihallgatja a tényállásról vonatkozóan. Vallomásának lé-

nyege, bár abba nem volt alkalmunk betekinteni, bizonyára az, hogy Schwartz lelövésével fenyegette. Ez volt aztán a jogcím arra, hogy botja oly kiméletlenül suhogott.

A tegnapi incidens áldozata, Schwartz László kereskedő, természetesen tiltakozik a vád ellen, erősen hangsúlyozta, hogy a rendőr erőszakoskodása közben ragadtatta el magát ennyire.

Az esetnek számos közvetlen tanúja volt és ilyenformán

a tiszta tényállás csak a kihallgatások befejezése után fog kiderülni.

A rendőrség tiltakozik az ellen, hogy Schwartz László tartóztatásban lett volna.

Mindössze az történt, hogy Schwartz a tegnap délutánt valóban a rendőrség épületében töltötte, de ez a vizsgálat gyors lefolytatása érdekében vált szükségessé. A rendőrségen előbb dr Iluta inspekciós orvos vizsgálta meg, aki Schwartz sebeit kimosta és fejtét kötéssel látta el. Később dr Ertler Mór tisztii főorvos és dr Gerő Armin törvényszéki orvos, a család háziorvosa is megvizsgálták és a kora esti órákban átszállították a kórházba, ahol jelenleg is ápolás alatt van.

Ma délben megröntgenezik Schwartz Lászlót.

Schwartz László még mindig a kórházban van, ahova a rendőrség utalta be s egyelőre a kórházat nem hagyhatja el. Érdeklődtünk ma délben ál-

Dr Bárdos József
ora- és ékszerjavító
műhely

Nicolae Zsiga (Lukács Gy.)-u. 7.

lapota felől. Orvosi vélemény szerint

Schwartz Lászlót fején két helyen érte a bot, amely a csontig feltépte a bőrt, de szerencsére a csontot nem törte össze.

Schwartz Lászlót különben ma délben megröntgenezik, hogy a véres incidensnél nem szenvedett-e komolyabb belső sérülést.

Amennyiben komplikációk nem lépnek fel, s ettől egyelőre nem kell tartani, a fiatal kereskedő néhány napon belül felépül.

Ebben az ügyben Marcus István rendőrprefektus ma délben jelentést tett Jacob

József prefektusnak. A rendőrprefektus a megbeszélés után az Estilap számára a következő nyilatkozatot tette:

— A prefektus urnak részletes, kimerítő jelentést tettem az ügyről és az jóváhagyta intézkedéseimet. Egyidejűleg a katonai hatóságnál is jelentést tettem. Ertler Mór úr intézkedése alapján Schwartz Lászlót a kórházba küldtük, ahol Röntgen vizsgálatnak vetik alá.

— Betiu rendőrt a mai napon külső szolgálat alól felmentetem és belső szolgálatra rendeltem. Schwartz László ellen többrendbeli kihágás miatt folytatjuk az eljárást, azonkívül, miután a rendtörvénybe ütköző cselekedetet követett el, a vezetőügyész urral folytatott megbeszélés alapján a hadbíróshoz tesszük át az ügyet.

Őszi löversenyek Nagyváradon

A váradai huszárezred vasárnap délután löversenyt rendez a Bóné-kutnál. A versenyre hetek óta nagyban készülnek a huszárezred tisztjei és altisztjei egyaránt s bár a kései őszi időjárás megnehezíti a versenyek könyved lepergetését, a futtatások iránt városszerte mégis nagy az érdeklődés. A versenyek, tekintettel arra, hogy az idő erősen őszre jár és korán sötétedik, már 2 órakor pontban megkezdődnek. A versenyek nyolc száma van.

Az aradi-uti villamoson kívül a fürdői autók is mérsékelt áron fogják a közönséget a versenypályára kiszállítani, ahol büffe áll rendelkezésükre. Az első három versenyre néma fogadások, az öt utolsóóra totalizátor, 50, 100 és 500 leies tételekkel. Belépő-díj: korzójegy 20 lei, tribünjegy 100 lei. Jegyek előre válthatók a Hegedűs hírlapirodában és odakint a versenypályán. Az egész verseny alatt az ezred zenekara játszik.

A mai zürichi nyitás

BUNARESI	278.50
BERLIN	12330
NEW-YORK	51815
LONDON	251250
BECS	7315
PARIS	1555
PRAGA	1534
B.PEST	72.55
MILANO	224750

Nagyváradai árfolyamok

Magyar korona	387	pénz	377	áru
Dollár	185	"	187	"
Cseh korona	543	"	550	"
Svájci frank	3580	"	3590	"
Osztrák shilling	2610	"	2630	"
Francia frank	545	"	555	"
Angol font	900	"	905	"

Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye
Lagerlöf Zelma Nobel-díj nyertes regénye

Gösta Berling

x Poullover és kötött-áru nagy választékban az „Old-England“-ban.

Más érdekeltség miatt
áruházamat és az összes fióküzleteket felosztatom
óriási választéku áruraktáramat
teljesen kiárusítom!!

Eladás nagyban és kicsinyben!!

CZILLÉR IMRE

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lei, vastagabb betű 8 lei. A legkisebb apróhirdetés (10 szóig) 40 lei. Állástkeresőknek 50% engedmény. »Cim a kiadóban« jelzésért külön 10 lej fizetendő. Címek után érdeklődők jegyezzék fel a hirdetés mellett álló kis számot és kérdezősködésnél hivatkozzanak arra

A „Nagyvárad Estilap“ apróhirdetéseit mindennap kiragasztjuk a városi hirdetési oszlopokon és táblákon

LEVELEZÉS

A legszebb nő is csak Darvas harisnyában érvényesül. Imperial harisnya áruház, Rimanóczy-utca 1. Royal-kávéház mellett. 3100-5

DRAGA, arra nem gondol, hogy komolytalan irásnak bizalmasságát, előszóval nem folytat-hatjuk?... Addig is, míg valami megoldást találunk, csak kézsök, jó? 261

KICSI Szivem, miért nem irsz? Talán már elfelejtettél? Nagyon sokat gondolok rád Sokszor csókol a Te Muffid. 253

KISFIU edesanyját, aki lesújtó pillantásokkal tart magától távol, kérem adjon engedélyt, hogy legalább köszönthessem s messziről kísérhessem. Legyen jó és kegyes. Irjon egy szót „Korrekt“ jelégére a kiadóba. 254

STEPPER cukrászdában többször találkoztunk. Ismerősök is volnánk hát. Miért nem szabad egyszer odajönnöm és folytatni a soha meg nem kezdett beszélgetésünket. Vagy szabad? Ha igen, tegyen vasárnap délelőtt szokott időben egy Estilapot az asztalára. 255

Hölgyeim!

Erős selyem harisnya — 136.— Lei
Erős reform nadrág — 110.— Lei
Női svéd bőrkecnyü — 205.— Lei
Kertészné-nél A. Jancu (Kossuth)-utca 2. sz.

LAKÁS

KIADÓ központban 5 szoba és hallból álló teljesen új egyemeletes magánház. Cim a Hegedüs hirlapirodában. 204-2766

EGY szoba, elsőszoba esetleg konyhával lakási keresek, lehetőleg a központban vagy a központ közelében. Cím a Hegedüs hirlapirodába kérek „Központ“ jelégére. 245

KÉT szoba, elsőszobából álló lakás irodának, garzon lakásnak különösen alkalmas itadó. Cim a Hegedüs hirlapirodában. 246

EGY szoba, konyha, meliékhe-lyiségekkel kiadó. C. Negruzzi (Szent Anna) utca 33. 247

ALKALMAZÁS

SZAKKÉPZETT főmolnárt azo-nali belépéssel keres napi három vagonos kereskedelmi vámmalom. Malomszerelést értők előnyben részesülnek. Javadalmazás, meg-égyezés szerint. Ajánlatok Erzsébet-malom, Oradea, Saguna (Ka-pucinus) utca 2. küldendők. 197

MINDENES szakácsnő éves bi-zonyítvánnyal azonnal felvétetik. Cim a Hegedüs hirlapirodában. 196

DELUTÁN néhány órai könnyű munkára középkorú férfit havi fi-zetéssel keresek, plakát ragasztás-hoz. Cim Hegedüs hirlapirodában. 259

IRODISTA felvétetik „Phönix“, Petru Rares (Péter) utca 4-a. 263

ÜGYNÖKÖKET vidékre, köz-kedvelt cikkeknek árusítására felve-szünk. Csakis jó megjelenésű, 10-mánul beszélő urak és hölgyek je-lentkezzenek. Kevés biztosítékkal. Rokkantak előnyben. Klein festő-üzem, Sánc-utca 3. 252

PERFECT németül beszélő nő ebédkosztért társalgási órákra ke-restetik. Cim Hegedüs hirlapirodában. 231

A FRENELOGIA DIADALA

Tanár (egy fiúcska koponyaalkatát vizsgálta, előadást tart a hallgatóságnak): A hátsó fejrész e kemény dudora, höl-gyeim és uraim, az egyén nagy szeretetét mutatja környezeté-nek. Nemde, fiúcskám, te szenvedélyesen szereted a szülei-det?

A fiú: Nem én!
Tanár: Nem? Hát nem szereted az apát és anyát?
A fiú: Az anyámat igen, de az apámat nem... Az a dudor is onnan van a fejemen, amikor a kályhapiszkálót hozzámvágta...

A KÖZÖS FODRASZ

— Hallja, Fred, nagyon kibor-rotvált a nyakamat...
— A kedves férjének is így szoktam, nagyságos asszonyom!

INGATLAN

ELADÓ központban ujonnan épült egyemeletes beköltözhető magánház, kedvező fizetési felté-telekkel. Cim a Hegedüs hirlap-irodában. 205-2766

RITKA előnyös alkalmi vétel! Eladó gyönyörű modern, teljesen új magánház olasz központban. All: 3 egymásba nyíló utcai, par-ketás szoba eslingeni redőnnel, előszoba, fürdőszoba, konyha speiz, cselédszoba, mosókonyha, parkirozott udvar. Cim: Reisz bu-torizletében. Ferdinánd király (Rákóczi) ut 13. 242

ADÁS-VÉTEL

DARVAS harisnyát legjobbak, Imperial harisnya áruház, Rima-nóczy-utca 1. Royal kávéház mel-lett. Nem selejtes selyem ilchr 110 lei. 3100

ELADÓ fehér selyem pincsi kutya. Cim Hegedüs hirlapirodában. 249

BIRÓ Lajos: Sarga Liliom című könyvét megvéteire keresem. Cim a Hegedüs hirlapirodában. 244

400 darab javított rizses zsák eladó. Nicu Filipescu (Szarvas) sor 1. Simon. 257

EGY jóforgalmu üzlet november 1-re átadó, Margit áruház, Alexandri (Teleki) utca 24. 252

PERZSASZÖNYEG szövéshez ügyes csomózó és tanutólányokat felvesz Székely. 248

TÜZIFAARUSÍTÓ ügynököt ke-resek fix és jutalék fizetéssel. Cim Hegedüs hirlapirodában. 258

FŐZÓNÓ uriházhoz vagy kisebb vendéglőbe ajánlkozik. Bucovina (Varju) utca 14. 260

SZERÉNY igényű fiatal ember csendes helyen butorozott szobát keres. Cím Hegedüs hirlapiro-dába kér. 262

JOBB házból való líu tanulónak fizetéssel felvétetik. Gerő Lajos óras és ékszerész, Avram Jancu (Kossuth) utca 1. 250

RÖVIDARU üzletbe kiszolgáló kisasszony ajánlkozik. N. Bolchas (Lovas) utca 5. Grósz Irén. 256

MAI GYEREKEK

Tom (8 éves, a 7 éves Bob-byhoz): Bobby, ne bánts az a szegény Charliet... Jusson eszedbe, hogy te is voltál gye-rek valaha!

AZ ELŐRELÁTÁS

A feleség: Nem értem, miért vágta ki a lapból a „Ho-gyan élhetünk száz esztendeig“ című közlemény mai folytatását? Hát nem elég neked, ha elolva-sod?

A férj: Nekem elég, de nem akartam, hogy az anyád kezébe jusson...

A VONATON

— Tessék az ablakot bete-nni, mert nagyon hideg van oda-künn!

— Nű, és ha beteszem, me-legebb lesz kint?

25 éve fennálló kályhás műhe-lyem haláleset miatt házzal együtt átadó, esetleg eladó. Özv. Tarsoly Károlyné, Aurel Vlaicu (Vámház) utca 21.

KÜLÖNFÉLÉK

FORDITASI iroda vállal teljes preciz fordítást magyarból roman-ra és románból magyarra. Megbi-zásokat közvetít a Hegedüs hir-lapiroda. 537

„BREAZU“

Természetes

KESERÜVIZ

nem okoz bélbántalmakat, nem káros és nem fásasztja a vesét. Orvosok által elsőrendűnek el-ismerve. Előnyös ár, miután be-viteli vám nem terheli. Kapható gyógyszerárakban, drogueriákban és lúszerezletekben. Főraktár:

Fischer Emilnél

ORADEA,
Parcul Stefan Cel Mare 11.
Telefon 962.

3053

Nagyobb mennyiségű

külföldi csillárok érkeztek

FRIEDMANN

villanyszerelőhöz

Oradea, Piața Unirii 16.

Telefon 868. Mosse 3021-1

Régi csillárjait nálam értékesítheti, újat adok részletfizetésre. Lámpaernyők behuzása izléses kivitelben.

No. 679—1926.

Bassisi.

Wir suchen einen Bassisten mit kräftiger Stimme, guter Blatleser. Der das Chor studieren kann, wird bevorzugt. Gehalt nach Vereinbarung. Offerte zu richten an Obercantor Emanuel Riff, Oradea Oradea, am 18. October 1926.

Orth. IZR. Gemeinde.

Fehérnemű és kézi-munka-szalon

Előnyömda

Legdivatosabb női és férfi fe-hérneműek, menyasszonyi ke-lengyék, pijamak készítése; gobelin, kelin, szmirna, külön-féle színes és fehér himzéseek, monogramok, horgolások. Pár-na, függöny, terítők montiro-zása, géphímzés, endlízés, filé

Özv. Jeremiás Jenőné és Benedek Károlyné

Bul. Reg. Ferdinand (Rákóczi)-ut 24. II. emelet Uj Plébánia-palota Pénzügyigazgatósággal szemben

Kalucsnit javít „Elastica“

2794 gummulcanizáló

Vlahuța (Szt. János)-utca 32

Értesítés

Tudomásukra hozzuk a tisztelt vevőközönségnek, hogy külön-leges mirtuszkoszorukat, látyo-lokat és finom virágokat leg-olcsóbb gyári árban kicsinyben is árusítunk

Művirággyár

Millerand (Arany János)-u. 12.

Fest. Tiszti

2 nap alatt

Kalinovcsán a Sas alatt

Mos. 2779 Vas

Frenczel

Oradea, Vlahuța-utca 44.

Telefon: 913.

Épület üvegezési vállalat tábla- és tükörüveg nagyraktára

Sonnenfeld Adolf-nyomda r. t.

AZ ÜZLET

a Nagyvárad Estilap

OKTÓBER
24

közgazdasági rovata

Nem változott a helyzet

Mintha egy hajszálra enyhült volna a helyzet az elmúlt héten a nagyváradai pénzpiacon. Vagy talán ez is csak látszat, az emberek kezdik megszokni a pénzhiányt és alkalmazkodnak hozzá. Az is lehet, hogy a legutóbbi napokban kevesebb volt a lejárat, az incasso vesztett az intenzitásában, de minden esetre tény az, hogy az igénylések enyhültek. Változásról egyelőre még korai beszélni. Újabb üzletek még csak szóba sem kerülhetnek és általában mindenki várakozó álláspontra helyezkedik. Nem lehet tudni, hogy mi lesz. A jövőhéten a rettegett november elseje közeledik és talán végső erejéig tartalékolja mindenki, hogy végig tudja harcolni ezt a legválságosabbnak látszó krízist.

A valutapiac is nagy a csend. Kézpénzt nem látni és ezérl a devizörök minden elkészítése hiábavaló. A lei most már teljesen stabilnak mutatkozik és ezzel az illetékes körök számolni kezdenek. Egyelőre csak a terményüzletekről van szó, annyi bizonyos, hogy a termény valutakamatlába észrevehetően csökkent.

A piac az elmúlt héten a vihar előtti látszólagos nyugalom napjait élte át. Azt nem lehet tudni, mi következik. Némi biztató jelek vannak azonban arra, hogy minden előjel és minden pesszimista jóslat dacára, simán fogjuk meguszni a novemberi krízist is. A bankok óriási erőfeszítéssel sietnek a piac segítségére és minden igyekezetüket arra fordítják, hogy a betéteket és az átutalásokat késedelem nélkül fizessék ki klienseiknek. A kamat kérdése egész egyszerűen nem aktualis többé. Nincs az a magas kamat, amit szívesen meg nem fizetne bárki, csak hogy készpénzhez jusson. A kamat csak a terminus kitolását jelenti, a válság elodázásának dija és régen elvesztette tulajdonképeni jellegét. A mai válságos időben uszoráról nem lehet többé szó, a pénzhiány olyan méreteket öltött, hogy minden egyes igénylés újabb és újabb gondokat okoz.

A kereskedők tudatában vannak a legközelebbi napok nagy jelentőségének. Az üzletek forgalma változatlanul lanya, a régóta várt őszi szezon sehogy sem akar megindulni. Ugy látszik a kereskedők már előre elvesztették az ütközetet, mert azok a milliók, amelyeket előre a jobb jövő reményében a vámvivatálnál befizettek, sehogysem tudnak visszazavároggni a kereskedőkhöz. Ez a helyzet ebben a pillanatban és mindenki visszafojtott lélegzettel várja, mit hoz a legközelebbi jövő.

Mi lenne

ha az összes kereskedők

egy szép napon elhatároznák, hogy nem huzzák tovább az igát. Nem hajandók egészségüket, idegrendszerüket, nyugalmukat feláldozni a megoldhatatlannak látszó problémának. Kimondanák, hogy ceruzával és papiroson kiszámít-

ható a helyzet tarthatatlansága. Nem lehet győzni a vámot, a vasutat, a rezsit, a világítást, a ka-

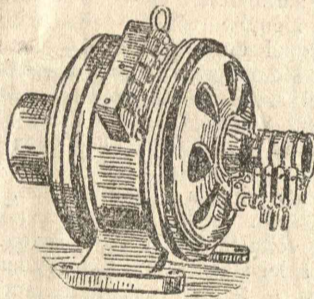
matokat. Nem emberi élet az, hogy reggeltől estig üres pulatok mellett várják a vevőket és másnap valóságos közelharcot folytatassanak a váltók prolongációjáért. Ha rájönnek egyszerre arra, hogy hosszabb, vagy rövidebb idő alatt menthetetlenül bekövetkezik a fizetésképtelenség és nem érdemes feláldozni önmagukat és családjukat azért, hogy ezt az ekerületetlennek látszó végzetet néhány hónappal elhatasszák. Mi lenne, ha az összes kereskedők egyszerre és egyidőben lehuzzák a redőnyöket, kioltanák a ragyogó csillárokat. Nem árulnának többé, de nem is fizetnének és tüntetőleg személtető oktatást tartanának. Megmagyaráznák, azoknak, akik ebben még mindég kételkednek, hogy kereskedőnek lenni ma nem élvezet, hanem súlyos áldozat.

Mi lenne

ha az összes gyárosok

ugyanabban az időben rájőnének arra, hogy nem érdemes tovább termelni. Az árukat ma már csak emberfeletti erőfeszítéssel lehet eladni és így is csak hitelben, tehát majdnem ingyen. Ha észrevennék, hogy összes rendelkezéseikre álló tőküket már réges-régen immobilizálták és százezer lei hitelt majdnem képtelenség a helyi piacon felhajtani. A szombati munkásfizetés, amelyet nem lehet halasztani, valóságos válságot jelent minden egyes alkalommal és igazán isteni csoda, hogy a végsőig leépített üzem még mostanáig is tudja magát vonszolni. A gyárosok is tudnak kalkulálni, ők is tudják számítani, hogy nincs az az iparüzem, amely negyven százalékos kamatot ki-

birna és amely viselni tudná az egyre növekvő közterheket. Mi lenne, ha a gyárosok is ugyan ezen a napon beszüntetnék az

üzemet, elbocsájtának a munkásokat, kikapcsolnák a villanyt és nem fűtenek be többé a kazánokat?

Mi lenne

ha az összes bankok

ugyanancsak rájőnének arra, hogy minden erő esztés hiábavaló. Az igényléseknek most is már a legnagyobb erőfeszítéssel tudnak csak ele et tenni. Az a kevés betétes, aki még szerepel a könyvekben, valóságos réme lett a bankrek-

toroknak. A bankokat uszorával vadolják, pedig nem ők csinálják a pénzt, sőt nagy lejtőre és emberfölötti munkába kerül, hogy megszeressék. Természetes, hogy csakis az épen föltétlenül szükséges összegeket, mert csodával is határos, hogy ezeket elő lehetett teremteni. Mi lenne, ha a bankok így gondolkodnának: Mi arra vagyunk hivatva, hogy a gazda-

sági élet vérkeringését szabályozzuk, hogy a gazdasági élet vért a pénzt állandó cirkulációban tartjuk. Az eddigi jelek arra vallanak, hogy ez a feladat napról napra nehezebbé válik. Szó sem lehet többé a gazdasági szervezet egészséges vérkeringéséről, a pulzus sokszor kihagy és a katasztrófa jelei kétségteleneknek látszanak. Mi lenne, ha nem várnánk be ezt a véget, hanem magunk elhatározásából szüntetnénk be a funkciót?

Mi lenne

ha egy hatalmas, monstruózus tüntetéssel az egész gazdasági élet szemléltető példát nyújtaná csak három napig arról a jövődőről, amely kiterülhetetlennek látszik? Talán többet jelentene ez, mint mindenféle gyűlés, ülés, ankét, értekezlet, cikk és felszólalás. Bizonyos, hogy az illetékes körök észrevennék végre a nagy veszedelmet és teljes erővel sietnének megmenteni, amit még lehet. Bi-

zonyos, hogy Oromolu kormányzó ur, akinek névalírása egyre ritkábban látható az ezer leies bankjegyeken, hamarosan belátná, hogy nemcsak a gyenge kezekről van szó, hanem az egész közgazdasági élet súlyos betegségéről.

Kinek van joga az „Athenaeum“-nyomda címéhez?

Evekkel ezelőtt Fekete Sándor máramarosszigeti nyomdatulajdonos megvásárolta a nagyváradai Rigler József Ede rt. részvény többségét, átvette annak Bulv. Regele Ferdinandon levő üzletét és magával hozta Nagyváradra nyomdáját is, melyet az Andrányi-palotában nyitott meg „Cele Trei Crişuri“ cég alatt.

Fekete most átköltözteti nyomdáját a Rigler-cég üzleti könyvgyárába s ebből az alkalomból elhatározta, hogy nyomdájának cégét — amely sok félreértésre adott már okot — megváltoztatja. Minthogy pedig Fekete évek óta szoros összeköttetést tart fenn a budapesti „Athenaeum“ vállalattal, melynek fiókja is a váradai Rigler-üzletben van elhelyezve, Fekete ezt az új címet választotta nyomdájának s új cégét pár hét előtt be is jegyeztette a nagyváradai törvényszék céghivatalánál.

Ez ellen a cégbejegyzés ellen most — értesülésünk szerint — kifogást emelt Boros Jenő volt nagyváradai nyomdatulajdonos, a Helly-féle zsákület ismert tulajdonosa, aki a volt Transilvania (Nagyváradai Napló)-nyomda rt. részére igényli az „Athenaeum“-nyomda címet és céget.

Az a konzorcium, amely a fizetési zavarok közé került Transilvania (Nagyváradai Napló)-nyomda- és lapkiadóvállalat szanálását vállalta s melynek élén az alapítók részéről Szemere Miklós bankigazgató és Boros Jenő állanak, az ügyeket — a közeljövőben megtartandó közgyűlésig — „Athenaeum-nyomda és lapkiadóvállalat alakulóban“ aláírással intézte.

Most, hogy Fekete Sándor bejegyeztette az „Athenaeum“-céget, mint a saját nyomdája cégét: a volt Transilvania-nyomda új érdekeltisége ezt sérelmesnek tartja a maga érdekeire és

elakarja perelni az „Athenaeum“-céget Fekete Sándortól.

Az új tulajdonosok álláspontja az, hogy az „Athenaeum“-céget ők illeti, mert ők Fekete Sándor cégbejegyzését megelőzően már használták alakuló irataikon stb. ezt a címet s különben is — mondják — Fekete ezzel a címmel meg akarja tévesztetni a volt Transilvania új érdekeltiségét, amely tudta, hogy

az új vállalat címe „Athenaeum“ lesz.

Fekete Sándor ezzel szemben hangsúlyozza, hogy ő — bár hosszabb ideig tétovázott a „Franklin“ és „Athenaeum“ címek között — teljes joggal választotta ezt az előtte még más által be nem jegyzett címet cégeül és nem volt tudomása arról, hogy az újjáalakuló Transilvania-nyomda ezt a céget már bármilyen formában használta volna.

Jogászi, de közgazdasági körökben is élénk érdeklődéssel néznek a különös cégbejegyzési pör kimenetele elé.

KÖZGAZDASÁGI UJDONSÁGOK

*** Drágább lesz a cukor?** Napok óta erősen tartja magát a hír, hogy a legközelebbi jövőben felemelik a cukor árát. Bár a lei tartós javulása folytán semmi sem indokolja a cukor árának emelését, a monopol cikkek áremelése folytán nagyon is komolyan kell félni az árak emelésétől a cukorban is. Érdekes ezzel kapcsolatosan az a hír, hogy az amerikai cukortársaság egymillió zsák cukrot dob a közeljövőben a piacra. Amerikában olyan nagy volt az idejéig, hogy a belföldi szükséglet sokszorosan túl van fedezve s ezért könnyíteni akarnak a cukorgyárakon az egymillió zsák kihelyezésével. Bennünket az amerikai — nyilván olcsó — cukor nem érdekli, mert a cukor védővámja oly magas, hogy behozatalról szó sem lehet.

*** A Franco-Romana és a Carpatia biztosító társaság fuziója.** Biztosítási körökben már régóta hirtelt arról, hogy a Carpatia és a Franco-Romana biztosító társaságok fuzionálni fognak. A tárgyalások már hónapok óta folynak és úgy látszik a napokban már befejezést is nyernek és a fuzió létrejön. A Carpatia tudvalevőleg előbb a Lloydul Roman cégét viselte és a Frankfurter biztosító alapítása volt. A Franco-Romana a Magyar-Francia biztosító részvénytársaság romániai üzleteiből alakult és átvette nevezett intézet összes erdélyi ügynökségeit. A Franco-Romana egyike Románia legnagyobb és legtekintélyesebb biztosító intézeteinek és különösen a nagyváradi piacon nagyon jó hírnévre örvend. A fuzió értesülésünk szerint úgy fog megtörténni, hogy a Carpatia teljes egészében beleolvad a Franco-Romanába és az utóbbi intézet keretei maradnak meg.

*** Két szatmári cég csődje.** Szatmári tudósítónk jelenti: A Probst-féle gépgyár ellen az Economia nagyváradi cég csődöt kért, amit a törvényszék el is rendelt. A gépgyár csődje a szatmári piacon nem okoz különösebb feltűnést, mert a cég már évek óta nehezen tesz eleget kötelezettségeinek. A követeléseket október 23-ig kell bejelenteni. Ugyancsak elrendelték a csődöt Schön Mór bazár ellen 200 ezer lei passziva és lényegtelen fedezet mellett.

*** Új műszaki vállalat.** Arról értesülünk, hogy Várnai Aurél műszaki főtisztviselő, aki hosszabb időn keresztül Kemény Béla mérnök irodájának volt vezető tisztviselője, állásából kilép s egy ismert nevű mérnök társaságában új műszaki irodát nyit Str. Ciorogariu (Uri-u.)-11. sz. a. Az új vállalat elsősorban gépek és alkatrészek közvetítésével foglalkozik.

A Banca Nationala és a valuta kölcsönök engedélyezése

Termin devizák és a külföldi deviza kölcsönök problémája

Lapunk hasábjain többszörösen rámutattunk, hogy gazdasági életünk pillérjeit át kell alakítanunk a modern kor követelményeinek megfelelően és mindenkoron lépést tartva a nyugati államok hasonló berendezkedéseivel a szükségeszerűen ki kell egészítenünk. Egyik legfontosabb missziót a helyesen vezetett jegybank van hivatva betölteni, mely intézmény nálunk eddig nem tudott a követelményekhez hasonlítani.

A hirtelen megnagyobbodott testvérkereskedés zavartalan fenntartását a kicsi szív véglegesen ellátni nem tudhatja, ha csak relative meg nem erősödik. Az ország egyetlen jegykibocsátó intézetének működése, melynek szabályozólag kellene hatni, nincsen a követelményekkel összhangban.

A gazdasági élet feltartóztatlan törvényszerűséggel ostromolja a páncél falakat, melyek hermetikus elzártságán keresztül előbb-utóbb be kell vonulnia a gyakorlati életbe való aclimizálódás szellemének, még akkor is, ha az intézmény kormányzója konzervatívizmusa úgy az országhoz, mint hatásában főleg a külföldhöz címzett kijelentésekben tanubizonyossággal szolgál, hogy az ő politikáján nem fog az idő előre haladó vasfoga.

A temesvári deviza ellenőrző bizottságtól többen kérvényezték a kamattételeiben a leikölcsönözés viszonyaitva egyharmad tétellel megszerzhető dollár- vagy fontkölcsön felvételének engedélyezését. A hivatal — minthogy legitím szükséglet elől nem zárkozhatt el — ezen kölcsönök igénybe vételét azon különös feltétellel engedélyezte, ha junktimban kimutatja a kölcsön igénybe venni szándékozó, hogy a külföldi valutát, valamely autorizált intézetnél terminre egyidejűleg lei ellen lefedez.

Ezen felfogás gyakorlatiatlan, sőt hatásában felesleges áldozatokkal járó volta mindenki előtt ismeretes. Ha a lei stabil volna, mindegy lenne, hogy a termelés és kereskedelem leiben vagy más devizában vesz hitelet igénybe. Minthogy a lei folyton ingadozik, hullámozása egyformán rejt magában veszélyt, akár devizában, akár leiben történik az adósság csinalás. Ha például egy nagykereskedő zürichi paritásában 160 cm. mellett vásárolt volna lei hitelből be valamelyes internacionális jegyzésű árut, a mai helyzetében könnyen bekövetkező 3-20-as zürichi jegyzés mellett ugyanazon áru készletének csak duplájával tudná az annak idején igénybe vett lei hiteltökét kiegyenlíteni. Mig dollár- vagy fontkölcsön igénybevétele esetén egy beálló kedvezőtlen alakulás folytán igaz, hogy tartozása leire átszámítva több lesz, de árukészlete is arányosan többet fog érni. Így tehát a veszély egyformán fennforog kedvezőtlen alakulás folytán mindkét esetben, sőt a lei emelkedésének esetén hatványosan, fokozottan. Hogy a lei sabilizálása mennyire fontos a gazdasági élet minden vonatkozásában, azt már többszörösen kifejtettük.

Visszatérve a temesvári rendelkezéshez, külföldi valutájú kölcsön igénybe vétele a fentebb kimutatott aránylagosan kisebb rizikó mellett előnyösebb azért is, mert a lei utáni jelenlegi abnormis 30—50 százalékos kamatozást sem a termelés, sem a kereskedelem szoliditás mellett be kalkulálni nem tudja, másrészt a deviza kölcsönök kamattétele a lei

kamattételének legfeljebb egyharmada, tehát igen lényegesen olcsóbb. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül a mai pénzvizonyainkat jellemző azon körülményt sem, hogy újabb hitelek igénybe vétele, már a lei hitelező hiányában sem lehetséges. De ha a deviza-bizottság intézkedése folytán ugyanakkor 30—40 százalékos terminkamat lerovására is szorítottatik, ez megfosztja a gazdasági életet, hogy egyetlen hitelforrást igénybe vehessen, melyet minden modern ökonomiában elsősorban a jegybank általános kiterjesztett váltóhitelek nyújt. A magas terminkamat is financiális helyzetünk sajátosságában lei magyarázatát.

Állami budgetünk — a CFR költségvetését leszámítva — a jövő évre 42 milliárdot irányoz elő, melyből a reszort szükségletek 24 milliárdot képeznek. Tehát évenként cca 18 milliárd lei értékre becsülhetők a külföldi valutában teljesítendő kölcsöntörlesztések és kamatok. Ezen valuták beszerzésével a Banca Nationala van hivatva foglalkozni. Elvontként határozassék el az illető kezék részéről, hogy a devizák beszerzését nem a lejáratok előtt pár nappal rohamszerűen végezteti el, — melynek káros hatását nem egyszer meg-sínylette gazdasági életünk, — hanem sukceszíve az év folyamán, állandóan, amint a kínálat azt felajánlja. Ha most már nehezen bár elértük azt a folyamatot, hogy az arra rászorult gazdaságunkat leg-olább valuta kölcsönökkel tudjuk mérsékelten ellátni, az így beözönló valutát a Banca Nationala vagy az általa megbízott szervek vásárolják meg és ugyanakkor ha ragaszkodni akar intézkedéséhez, adjon junktimban termin valutát is, de usance paritásában, ami a lei kamatozását 6 százalékal alapul véve, az azért vásárolt devizának mérsékelten számított 3 százalékos kamatozását levonva, évi cca 3 százalékos bázison.

Mi lenne e nagy fontosságú intézkedésnek a következménye?

Általánosán lehetővé tételne, hogy a drága lei helyett úgy az ipar, mint a kereskedelem igyekezze valutakölcsönhöz jutni, melynek kamatozása nem a román viszonyoktól, hanem az internacionális viszonyoktól függ és ha még az eredeti forrástól számítva 60—80 százalékos közvetítői hasznót is kalkulálunk, 10—12 százaléknál semmi esetre sem lehet drágább, sőt ezen margonak is lefele menő tendenciája mutatkozna. Így pénzhelyettesítő eszközöktől szaturálva a nagy pénzhiány alábbszállana, a kamatozási tételek is lényegesen kedvezőbben alakulnának, a termelés és kereskedelem intenzívebb lenne, a munkanélküliséget csökkentené, az állam adójövedelmét pedig lényegesen emelné. A dolog természete hozná magával, hogy a valutákra vonatkozó korlátozások successive megszüntetők volnának az egészséges verseny kifejlődése érdekében, hogy a külföldi fiókok természetes csatornái útján a legitím szükségleteket minél kevesebb akadállyal elégíthessék ki. Ugyanakkor rendezendő volna törvényileg a valuta kötelezettségek vállalásának (bekebelezés stb.) jogi része is.

Ezen folyamat megindításának következménye volna továbbiakban a leinek annyira óhajtott stabilitása is, melyet a Banca Nationala a külföldi jegybankokkal kötendő megállapodás és a tőzsdékre gyakorlandó inter-

venialás révén is biztosíthatna, mint azt például abban az időben egyáltalán nem stabil magyar koronával az angol jegybankkal történt megállapodás eredményezte.

A részletek kidolgozását a Banca Nationala, illetve az arra illetékes tényezők rövidesen oldhatják meg, mi csak a témának gyakorlati voltaival vélünk, annak felszínre hozásával az egyetemes gazdasági életünknek szolgálatára lenni.

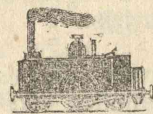
Heidelberg László.

Rosszul érzi magát? Utazzék Meránba.

Meránban ragyog a napfény, ide, éles és kristálytisztá levegő, csend és nyugalom van. Valóságos gyógyulást jelent ez a gyönyörű vidék tüdőbetegek számára. Most, amikor ködös, szürke és borongós őszi napok következnek, az életét menti meg az a tüdőbeteg, aki habozás nélkül vonatra ül és orvosai tanácsát követve, Meránba utazik.

Merán után a nagyváradi publikum nagyon érdeklődik. Mi, kétféle utirányt ajánlunk olvasóinknak.

Az egyik utirány: Oradea-Bihar-keresztés-Budapest-Wien-Brennero-Meran. Ehez az uthoz szükséges magyar vizum (650 lei), osztrák vizum (840 lei), olasz vizum (750 lei) Utiköltség: másodosztályu gyors 4200 lei, harmadosztályu gyors 2750 lei.

Ha Ausztriát kikerül, megtakaríthatja 840 leies osztrák vizum költségét. Az ut kissé rosszabb, de valamivel olcsóbb. Ekkor Jugoszlávián kell keresztül utaznia és osztrák vizum helyett Jugoszláv vizumot kell váltania. A jugoszláv vizumot a vonatban kapja meg tíz dinárért.

Az utirány ebben az esetben a következő: Oradea-Biharkeresztés-Budapest-Postumia-Triest-Meran. Utiköltség: másodosztályu gyors 4100 lei, harmadosztályu gyors 2850 lei.

Ne tessék tehát sokat habozni, Merán szezonja elérkezett, utazzék Meránba.

Elutazás előtt tessék érdeklődni a Hegedüs Hirlapirodában.

Gondok és gondolatok, amelyek mindenkinek eszébe jutnak!

I.
Nagyváradot üvegóra alá kellene tenni, mint valami koplaló művest és mutogatni a világkereskedelm vurstijában, hogy lássák, mint bírja a koplalást, pénz nélkül a kereskedelmi életet. Például Angliában annyira nézője volna, hogy a belépődíjakból szánálni lehetne az egész erdélyi közgazdasági életet.

II.
Leépíteni! — ez az új váradi jelző. Könnyű jelszó. De ki van felépítve, hogy leépíthessen?

III.
A kongresszus pénzbe került. A memorandum nyomtatási költsége is. Nem lett volna jobb ezeket a költségeket olcsó kamatra kihitelezni.

IV.
Manolescu pénzügyi államtitkár ut nyilatkozatában 250-en akarja stabilizálni a Leit. Lapedatu pénzügyminiszter ur 300 centimon. Nincs más teendő: várni míg a nyilatkozatokban lesz valami stabilizáció.

x Külföldi utazása előtt, felvilágosításért, utlevél vizumozásért és vasuti jegyekért forduljon a Hegedüs Hirlapirodába. Telefon 4—58.

A sport sem üzlet

Kedves Szerkesztő úr! Azzal a kéréssel fordult tegnap hozzám, hogy a fenti címmel egy cikket írjak becses lapja számára. A feladat nem nehéz és annál is szívesebben teszek annak eleget, mert míg a többi brancsban a legtöbb esetben a gazdasági viszonyok idézték elő a krízist, a sportban egészen más, speciális okok játszanak közre, hogy üzletről, tehát mint haszonnal járó vállalkozásról egyáltalán nem lehet beszélni.

A sport rögtön megszünt komolyan vett értelemben üzlet lenni abban a pillanatban, amikor a minisztérium és más hatóságok sport helyett üzletet akartak belemagarázni. A rengeteg adó és egyéb ugynevezett legális kiadás annyira megdrágítja a mérkőzéseket, hogy az összeszámolásnál ugyszólván alig marad valami. Ez a körülmény idézi elő aztán, hogy az egyesületeknek nincs semmi vagyonuk és még a legminimálisabb áldozatokat sem tudják meghozni, hogy a többi országok fejlett sportéletével lépést tartanak.

A publikum mint legtöbb esetben, itt is teljesen laikus és nem egyszer hallottam félfüllel magam is több százezer lejes bevételről beszélni és ugyanakkor kiderült, hogy még annyi haszon sem maradt, hogy a játékosok megvacsorázhassanak.

Amint látja kedves Szerkesztő úr, a sport sem üzlet és csak gratulálhatok Önnek, hogy a többi kategóriák között helyt adott ennek a kérdésnek is és ha üzletről lehet beszélni, teljes meggyőződéssel állíthatom, hogy többek között a sportnak, mint egyéni cégnek szintén nem nagy örömmel lennék a főnöke.

Egy sportférfiu.

Hizlalás helyett tejjgazdaság

A lei emelkedése és nyilvánvaló magasabb stabilizációja óta az állatexport teljesen szünetel és leépít minden olyan alakulás, amely csaknem az exportra volt alapítva.

A leépített export-üzemek közé tartozik a Moskovits Ipartelepek hizlaldája is, amely jelentős részét szállította a bécsi piac híres kővér marháinak. Ez az üzlet ma csak biztos veszteséget jelent, mert a lei mai állása mellett nem lehet annyi leit visszakapni a hizlalt ökörből, mint amennyit soványan fizettek érte. Ma már csak az hizlal, aki »nem tud kiszállni« egy hizó csoportjából. Itt a jószerecsére van bízva, hogy miként fog lebonyolódni a dolog, a jelszó: menteni, ami menthető.

A Moskovits Ipartelepek éppen akkor szállították le az utolsó nagyobb hizott-transportot, amikor ezek a valutáris viszonyok bekövetkeztek. Akkor pillanatnyilag nem állították u abb anyagot hizásba, várakozó álláspontra helyezkedtek s minthogy időközben a helyzet nemcsak nem javult, de sőt ellenkezőleg, lényegesen rosszabbodott:

a Moskovits szeszgyár be-szüntette a hizlalást és ehelyett tejjgazdaságra rendezkedett be.

Azokban az istállókban, amelyekben Bécs részére hiztak az ökrök és marhák, most csöndes tehenek kérődznek a szeszgyári moslékon és nincs kizárva, hogy rövidesen egész nagy tej-üzem létesül az amúgyis redukált üzemi szeszgyár kezelésében.

Kevés a szén, de ami van az drága

A zsilvölgyi bányák redukálták az üzemiüket

A szénpiacról nem lehet lokális jelentéseket írni. Egész Európa széntermelése már régen egy nemzetközi szervezetet alkot és minden egyes széntermelő vidék funkciója befolyással van Európa szénkereskedelmére. A világháború egyik oka éppen a szénpiacok konkurrenciája volt és a világháború gyors befejezését a középeurópai államok katasztrófális szénhiánya okozta.

A széntermeléssel most megint baj van. A békebeli állapotok visszatértek ugyan, azonban a hónapokig tartó angol bányász-sztrájk az egész Európában újból szénhiányt idézett elő. Anglia ezidőszert nem exportál szenet. A poroszországsziléziai szénbányák kénytelenek mindazoknak az államok-szénhiányt ellátni, amelyek eddig rendes vevői voltak az angol piacnak. Olaszország, Sveic, Franciaország, Spanyolország és a Balkán egy része a poroszországi és sziléziai szénbányákból táplálkozik úgy, hogy Romániába import szén egyáltalában nem került.

Magyarország saját szénhiányát a legszűkebb keretek között tudja ellátni. Importra tehát innen sem számíthatunk. Románia saját szénbányáira van utalva, amelyek ha minőség tekintetében nem is, de mennyiség szempontjából feltétlenül ellátják az ország szükségletét.

A szénnel azonban nálunk is baj van. A zsilvölgyi bányák munkásai mozgalmat indítottak és követeléseket támasztottak a munkaadókkal szemben. A kollektív szerződés megújítása a legközelebbi hetekben aktuálissá válik és mindaddig, amíg ezen a válságon a romániai széntermelés túl nem esik, számolni kell egy nagyarányú üzemi-redukcióval.

A széntermelés tehát e miatt máris lényegesen csökkent. A szén-árak lassan és jelentékenyen emelkednek, a vasuti tarifa megnehezíti a távolabbi vidékek szénellátását. Ma már a darabos prima minőségű szén tizen-négyezer leibe kerül, amelyhez természetesen még a szállítási költségek is kalkulálандók. A többi belföldi bányák termelését a C. F. R. majdnem teljesen igénybe veszi, úgy hogy az iparüzemek a szénhiány miatt máris aggódni kezdenek.

A nemzetközi szénpiac kartellárait éppen mostanában emelték 10-15%-al. Ez természetesen befolyásolja a belföldi szén árakat is, amelyek nemcsak a szénhiány miatt, hanem a nemzetközi irányáraknak megfelelően megdrágultak.

Mint említettük, importra nem lehet számítani. Ennek nem csupán az egész Európában jelentkező szénhiány az oka, hanem a rendkívül magas prohibítív vám is, amely kezelési költségekkel együtt négyezeröttszáz leit tesz ki. Majdnem 50-60%-át

teszi ki ez az összeg a szén-szállítmányok értékének, úgy hogy a belföldi szén ma már konkurrencia nélkül áll.

Mindazonáltal, vagy talán éppen ezért, az illetékes körök a szénkereskedelem nagy feilen-

Két milliót költött a város a piaci sátrakra, amelyeket senki sem használ

Négy évig vajudott a terv, míg végre két millió költséggel felépült a kósátrak egyrésze a Nagypiac téren. A meglévőnél háromszor, négyszer több árusítóhely létesítésére gondolt a város régi tanácsa, melynek az a cél lebegett szeme előtt, hogy rendezze a piactér elmúlt századbeli állapotait.

A béke években kereskedők és iparosok egyetlen állandó jellegű sátrat sem verhettek a piac területén. Provizorikus bódéikat vásárlás után azonnal széjjel kellett verniök s hazaszállítaniök. A háború közepe óta divit, hogy a csizmadia, élelmiszer, földönarúlok és a többiek hosszú sorokban teletömtek rozoga, disztelen bódéikkal a piacot. Ezen a helyzeten akart változtatni a régi tanács, amikor két millió költséggel felépítette Grünfeld Ignác vállalkozóval a kósátrak első liniáját. A körülbelül

ötven üzlethelyiségből több mint harminc ma is üres, senki sem akarja elfoglalni azokat s minden maradt a régiiben. Csizmadia, mészárosok, fűszerek, zöldségek kimozdíthatatlanul fentariják azokat az állapotokat a piacon, amelyekkel egyszer mégis csak szakítani kell.

Való igaz, hogy a kósátor építkezés nem mondható a legideálisabb mértékben és formában sikeresnek.

A piaci árusok sötétnek, hasznavehetetlennek és céljaik számára kevésbé megfelelőnek mondják az elkészített kioszkokat. Mindezzel szemben annyit azonban el kell ismernünk, hogy

hasznavehetőségben és rendszerben tökéletesebbek, mint a lécekből összeeszkábált bódék.

A város eddig csak a piaci textíliákkal, rőtös- és ruhaárusokkal egyezett meg, akik már el is foglaltak 10-15 helyiséget. A többi azonban hónapok óta bezárt redőnyvel vár. Ebben a legnagyobb hibás a város, mely elhibázott taktikát követ.

Dr. Rozvány Jenő tanácsosnak elsősorban ajánljuk figyelmébe ezt a kérdést.

Nem egy szegény embert az előjáróság kivált szerény egzisztenciájából ahelyett, hogy megfelelő megoldásról gondoskodott volna. Előttünk fekvő panaszos levelek tanúsága szerint olyan embereket kergettek el évtizedes kenyérkeresetüktől, akiknek az elhelyezése ma még igazán nem időszerű. Szerény véleményünk szerint elsősorban

a csizmadia, papucs-, szűrszabóipar s a piaci fűszerkereskedők foglalhatnak el, ezeket a barakokat.

A város ne tullozza el a bérkérdést és szabja legminimáli-

dülésére számítanánk. Ha a zsilvölgyi munkások bérkövetelését kedvezően oldják meg, a széntermelés fokozódni fog és a belföldi szénhiányt fogja a Románia kimeríthetetlenül gazdag bányái fennakadás nélkül joglalt ellátni. Egyetlen következmény lesz csak, a szén lényegesen megdrágul.

sabba követelését, olyképp, hogy két millió befektetése rentábilis maradjon anélkül, hogy túlságosan lukratív lenne. Nem kétséges, hogy ebben az esetben egyetlen szó sem fog a kósátrák s a város eredeti intenciója, piacrendezés ellen elhangzani. A mai állapot fentartása azonban lehetetlen és kihívó. A város kádobott kétmillió leit anélkül, hogy akár a piaci árusokon, akár maga szándékán bármit is segített volna.

* Gramofon-gyár létesül Nagypiacon? Egy kisebb pénzcsoport híre szerint megállapodást létesített egy jobbnevű angol gramofongyárral, hogy felgyártmányait leszállítja Nagypiacra és azokból itt fogják a gramfonokat összeállítani. A gramofongyár mely első volna egész Romániában csak a tavasszal kezdené meg működését.

* Elég jól sikerült a bécsi mintavásár. Az „Üzlet” két hete előtt az Erdélyi Ipar nyomán közzölte azokat a panaszokat, amelyek a legutóbbi bécsi mintavásárral kapcsolatosan az erdélyi és külföldi sajtóban elterjedtek. A bécsi mintavásár rendezősége most tette közzé beszámoló jelentését a legutóbbi vásárról s ebből a jelentésből megállapítható, hogy az elterjedt híres rosszakaratu vádaskodások csupán azoknak semmi alapjuk nincs. A legutóbbi vásár — mint a statisztikai adatok világosan mutatják — a maradt mögötte látogatottság és forgalom tekintetében a megelőző mögött, sőt ha tekintetbe vesszük az általános európai gazdasági válságot, akkor az elért üzleti eredmények, amelyek meghaladják a zepes átlagot, azt bizonyítják, hogy a bécsi mintavásár ezidén is jól sikerült.

Védőoltások Dr. Silbermann- szerűmmat, uzsora és éhítűsz. Minden cikkben jelen van.

Serdülő kereskedelmi ifjak mekedése ellen, nemcsak Ferenc zsef-vizet használnak, hanem külföldi köcsönt is.

Vizumot utlevél
Telefon 458 a Hegedűs Hirtlapirodába Kériem

Grammofoni

kedvező fizetési feltételek mellett kap a

Hegedűs Hirtlapirodában Oradea, Bul. Reg. Ferd. 2.